

T.C. BAŞBAKANLIK
SERMAYE PİYASASI KURULU

SPK VE TÜRK SERMAYE
PİYASALARI

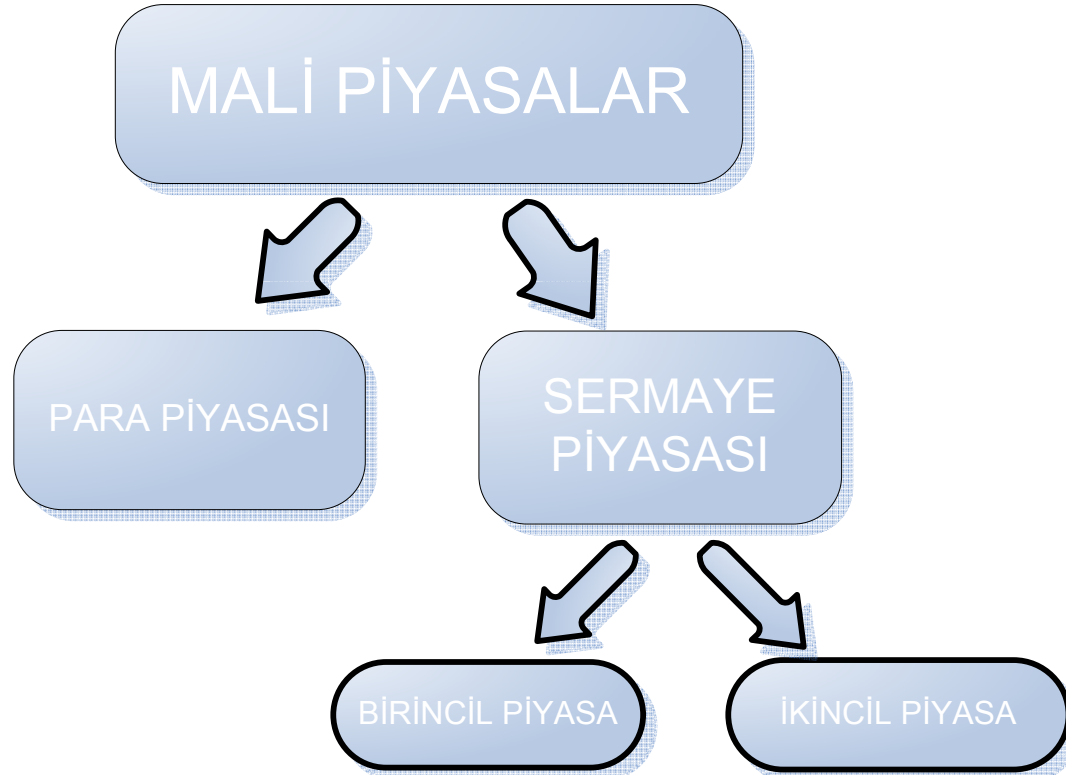
Barbaros YALÇINER - SPK Başuzmanı
15 Nisan 2010

MALİ PİYASALAR

Mali Piyasalar

Mali Piyasalar

- Yatırım ve tasarruf kararlarının farklı iktisadi birimler tarafından verildiği ekonomilerde fonların fazla verenlerden açık verenlere aktarılması mali piyasalar yoluyla gerçekleştirilir.
- Unsurları:
 - a) Tasarruf sahipleri (fon arz edenler)
 - b) Yatırımcılar/Girişimciler (fon talep edenler)
 - c) Yatırım ve finansman araçları
 - d) Yardımcı kuruluşlar
 - e) Hukuki ve idari düzen
- Mali piyasalar, bu piyasada işlem gören finansal ürünlerin vade yapısına göre para ve sermaye piyasaları olarak ikiye ayrılır.

Para Piyasaları

- Kısa vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı piyasaya "para piyasası" denir. Para piyasasının tipik özelliği kısa vadeli fonlardan oluşması ve vadenin genellikle bir yılı aşmamasıdır.
- Para piyasalarında kısa vadeli likidite fazlası olanlarla, kısa vadeli likidite açığı olanlar karşı karşıya gelir. Likidite fazlası olanlar, tasarrufları karşılığında bir ödül yani faiz talep ederler, likidite açığı olanlar ise tasarruf açığını belli bir bedel, yani faiz ödeyerek karşılarlar.
- **ARAÇLAR:** Para, döviz, repo-ters repo ve bir yıla kadar vadeli menkul kıymetler (hazine bonosu gibi).

Sermaye Piyasaları

- Bir yıldan uzun vadeli finansal varlıkların işlem gördüğü piyasalar sermaye piyasası olarak adlandırılır.
- Doğrudan fonlamanın yapıldığı piyasalardır. Şirketler sermaye ihtiyaçlarını doğrudan kamudan sağlarlar.
- **ARAÇLAR:** Hisse senedi, tahvil, finansman bonosu gibi menkul kıymetlerdir.

Sermaye Piyasaları

Sermaye Piyasaları

Talep Yönü: Fon Açığı Verenler

- Devlet
- Şirketler

Fon İhtiyacının Nedeni:

- Yatırım ihtiyacı
- Gelirleri ve giderleri arasında zaman uyumsuzluğu

Sermaye Piyasaları

Arz yönü: Fon Fazlası Verenler

- Hanehalkı
- Şirketler
- Devlet

Sermaye Piyasaları

BİRİNCİL PİYASALAR

- Menkul kıymetlerin ihraççıdan yatırımcıya satıldığı piyasalardır.
- Şirketlerin fon yarattıkları piyasalardır.
- Bu piyasalarda halka arz kuralları uygulanmaktadır.

Sermaye Piyasaları

BİRİNCİL PİYASALAR

- **Halka Arz**

Sermaye piyasası araçlarının satın alınması için her türlü yoldan halka çağrıda bulunulmasını; halkın bir anonim ortaklığa katılmaya veya kurucu olmaya davet edilmesini; hisse senetlerinin borsalar veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda devamlı işlem görmesini; SPKn'na göre halka açık anonim ortaklıkların sermaye artırımları dolayısıyla paylarının veya hisse senetlerinin satışını ifade eder.

Sermaye Piyasaları

İKİNCİL PİYASALAR

- Daha önceden birincil piyasalarda yatırımcıya satılmış kıymetlerin yatırımcılar arasında alınıp satıldığı piyasalardır.
- Yatırımcılara likiditasyon sağlar.
 - Borsalar (İMKB, NYSE, LSE...)
 - OTC piyasaları (EASDAQ-Belçika, JASDAQ-Japonya...)

TÜRKİYE'DE SERMAYE PİYASASI'NIN TARİHİ

Osmanlı Dönemi

- Türkiye'de yaşayan yabancı tacirler ve azınlıklar bu şirketlerin tahvil ve hisse senetleriyle ilgilenmeye başlamışlardır.
- Daha sonra Tanzimat hareketinin de etkisiyle Türkler de bu konuya ilgi göstermişlerdir.
- İlk olarak 1864'te Galata bankerleri bir dernek kurmuş; 1866'da hükümetçe ilk borsa İstanbul'da kurulmuştur. Bu borsada yerli ve yabancı tahvil ve hisse senetleri Avrupa borsalarıyla telgraf irtibatı kurulmak suretiyle işlem görmüştür.
- Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı piyasayı etkilemekle beraber, Cumhuriyetin ilanından sonra kapitülasyonların kaldırılması, yabancı şirketlerin millileştirilmesi, kambiyo kontrolünün getirilmesi ve İstanbul Esham ve Tahvilat Borsasının Ankara'ya taşınması bu ilk sermaye piyasasının sonu olmuştur. borsanın ismi birkaç defa değişmiştir.

Hürriyet tahvilleri ve tasarruf bonoları

- Ülkemizde sermaye piyasasının yeniden doğuşu 1960'lı yıllarda Hürriyet tahvilleri ve tasarruf bonoları ile başlar. Tasarruf bonoları tamamen, Hürriyet tahvilleri ise kısmen zorunlu tasarruf mahiyetinde olduğu için, kısa zaman sonra bunları alanlar paraya çevirme imkanı aramaya başlamış ve bunun sonucunda bir ikinci el doğmuştur.
- Bu piyasanın doğuşunun asıl önemli nedeni, birinci el olarak devletçe çıkarılan tasarruf bonolarının faiz oranlarının cari piyasa faizinin çok altında oluşu idi. (% 6) Cari faiz oranı ise o günlerde %12'nin üzerindediydi. İkinci el alım ve satımlarda fiyat, faiz randımanı %12 olacak şekilde ayarlanıyordu.
- 1980'lerde Tasarruf Bonoları tamamen piyasadan çekilmiştir.

Çok ortaklı şirketler

- Daha önce kapalı aile şirketi olarak kurulan pek çok şirket de ölümler ve vaset yoluyla kapalı olmaktan çıktı. 1970'li yıllarda bazı büyük holdingler halka açılmanın avantajlarını görerek 2-3 bin ortaklı büyük şirketler kurdular.
- Aynı tarihlerde görülen yurt dışına işçi akımı da Anadolu'nun çeşitli köşelerinde pek çok işçi şirketlerinin kuruluşunu beraberinde getirdi.
- Türkiye'de sermaye piyasasının gelişmesinde tasarruf bonoları, yatırım holdingleri, işçi ve hemşehri şirketleri T. Sınai Kalkınma Bankası'nın çalışmaları başlıca kilometre taşlarını teşkil eder.

1979-1982 Bankerler olayı

- Zamanın mevzuatı, mevduat ve tahvil faizlerinin enflasyon düzeyine çıkarılmasına engel olduğu ve birincil satışları daima gelir yönünden enflasyonun gerisinde bıraktığı için tahvil ve mevduat sertifikası satışları ikincil piyasaya intikal etmiş ve ikincil piyasada bankerlerin bitmesine sebep olmuştur.
- Bankaların tahvil ve mevduat sertifikalarına uygulayabilecekleri faiz oranlarının, hükümetçe belirlenmesi, fakat bankerlere bu tip kısıtlamalar uygulanmaması bankalarla bankerler arasında ikinciler lehine haksız rekabet yaratmıştır.
- Kendi gişelerinden hiçbir zaman o kadar büyük mevduat toplamayacak olan bazı küçük bankaların bankerler eliyle sertifika satışı suretiyle bünyelerinin kaldırabileceğinden çok fazla mevduat yükü altına girmelerine yol açılmıştır.
- Böylece, bir hamlede toplanan milyarlar akıllıca plase edilememiş ve büyük kısmı batacak hale gelmiştir.

SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN OLUŞUMU

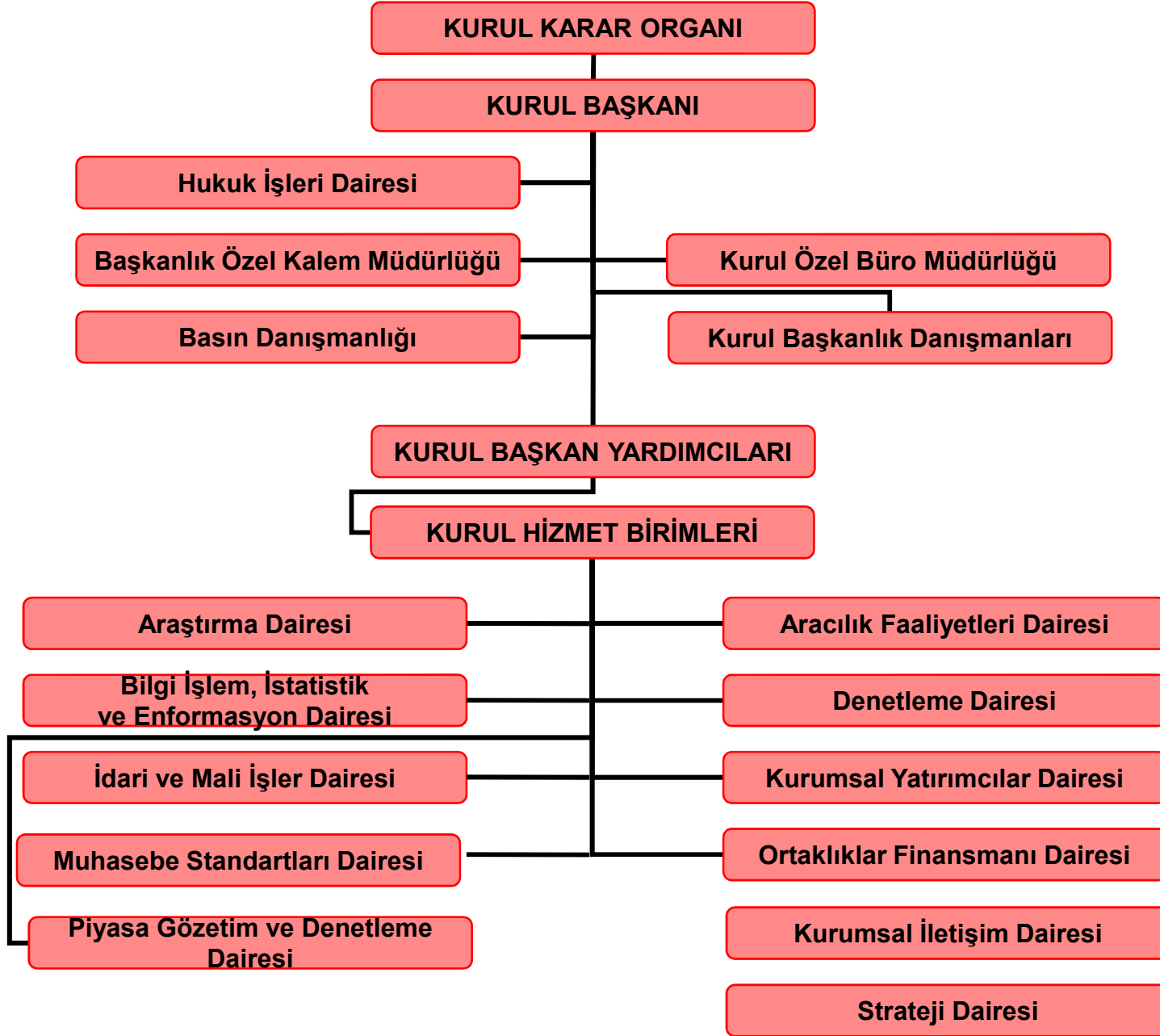

SPK'nın Oluşumu

- Sermaye Piyasası Kurulu, 1981 yılında 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile kurulmuştur.
- İdari ve mali özerkliğe sahip yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanır.
- Düzenleyici kamu kurumu niteliğindedir.
- İlgili olduğu bakanlık başbakan tarafından görevlendirilen devlet bakanlığıdır.
- Merkezi Ankara'da olup, İstanbul'da temsilciliği bulunmaktadır.

SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN TEŞKİLAT YAPISI VE ORGANLARI

Kurulun Teşkilat Yapısı

- Kurul, Bakanlar Kurulu Kararı ile Atanan Yedi Üyeden Oluşur
- Kurul Üyelerinin İkisi İlgili Bakanlığın Aday Gösterdiği Dört Kişi Arasından,
- Biri Maliye Bakanlığının Aday Gösterdiği İki Kişi Arasından
- Biri Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Aday Gösterdiği İki Kişi Arasından
- Biri BDDK'nın Aday Gösterdiği İki Kişi Arasından
- Biri T. Sermaye Piyasası Aracı Kurumları Birliğinin Aday Gösterdiği İki Kişi Arasından
- Biri Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin Aday Gösterdiği İki Kişi Arasından

Kurulun Teşkilat Yapısı

- Bakanlar Kurulu Adaylardan Birini Başkan Olarak Atar.
- Kurul, Başkanın Teklifi İle Üyelerden Birini İkinci Başkan Olarak Atar.
- Kurul Başkanı ve Üyelerinin Görev Süresi 6 Yıldır. Süresi Bitenlerin Tekrar Atanmaları Mümkündür. Başkan Dışındaki Üyelerin 1/3'ü 2 Yılda Bir Yenilenir.

Kurulun Teşkilat Yapısı

- Sermaye Piyasası Kurulu, Kurul başkanı ve üyeleri ile başkana bağlı olarak Kurul faaliyetlerini yürüten teşkilattan oluşur. Kurul çalışmaları Kurul başkanına bağlı başkan yardımcılıkları altında çalışan hizmet birimleri tarafından hazırlanmaktadır. Hizmet birimleri;
 - Denetleme Dairesi
 - Ortaklıklar Finansmanı Dairesi
 - Aracılık Faaliyetleri Dairesi
 - Kurumsal Yatırımcılar Dairesi
 - Araştırma Dairesi
 - Muhasebe Standartları Dairesi
 - Hukuk İşleri Dairesi
 - Piyasa Gözetim ve Denetleme Dairesi
 - Kurumsal İletişim Dairesi
 - Strateji Geliştirme Dairesi
 - Bilgi İşlem İstatistik ve Enformasyon Dairesi
 - İdari ve Mali İşler Dairesi'nden oluşmaktadır.

Denetleme Dairesi

- Denetleme Dairesi, Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi olan anonim ortaklıklar ile yardımcı kuruluşların ve diğer sermaye piyasası kurum ve kuruluşlarının işlem ve hesaplarının Sermaye Piyasası Kanunu ve bu Kanun uyarınca çıkarılmış yönetmelik, tebliğ ve diğer mevzuat uyarınca Kurul adına incelenmesi ve denetlenmesi ile görevlidir.

Ortaklıklar Finansmanı Dairesi

- HALKA AÇIK ŞİRKETLER VE MENKUL KIYMET İHRAÇ EDENLER
- Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi ortaklıkların menkul kıymetlerinin halka arz ve ihracına ilişkin işlemlerinin düzenlenmesi ve izin verilmesi;
- Kamuyu aydınlatma ilkelerinin saptanması ve bu ilkeler çerçevesinde ortaklıkların kamuya açıkladıkları bilgilerin kontrolü ve izlenmesi;
- İzin sonrası mali tablo ve raporların izlenmesi ve gözden geçirilmesi;

Aracılık Faaliyetleri Dairesi

- ARACI KURUMLAR, BORSALAR, TAKAS KURUMLARI
- Sermaye piyasası faaliyetlerini ifa eden veya edebilecek kurum ve kuruluşların, mevzuata uygun kuruluş ve faaliyetlerine izin vermek,
- Kuruluş; ve faaliyet ilkeleri ile ilgili gereken düzenlemeleri yapmak
- Söz konusu kurum ve kuruluşların sermaye yeterliliği ve risk kontrolüne ilişkin standartlar geliştirmek ve belirlenen standartlara uyumu sağlamak;
- Aracılık faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlar ile ihraççı ortaklık ve yatırımcılar arasındaki ilişkileri, karşılıklı hak ve yararları koruyucu yönde düzenlemek;
- Sermaye piyasası araçlarının işlem göreceği borsa ve borsa dışı teşkilatlanmış piyasalara ilişkin önerilerde bulunmak ve düzenlemeler yapmak;

Kurumsal Yatırımcılar Dairesi

- YATIRIM FONLARI, YATIRIM ORTAKLIKLARI, GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARI, PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİ
- Kurumsal Yatırımcılar Dairesi, kollektif yatırım kurumlarının kuruluş ve faaliyet ilkelerini düzenlemek ve izin vermek;
- Bu alanda yeni menkul kıymet ve kurumların geliştirilmesi ile ilgili çalışma ve düzenlemeler yapmak, öneriler hazırlamak;
- Bu kurumların portföylerini yönetecek ortaklıkların kuruluş ve faaliyet izinlerine ilişkin düzenlemeler yapmak ve izin vermek; kollektif yatırım kurumlarının ihraç edecekleri mali araçların halka arzına izin vermek; kollektif yatırım kurumları ile yönetim şirketlerinin faaliyetlerine ilişkin mali tablo ve rapor standartları ile kamuyu aydınlatma ilkelerini belirlemek, düzenlemek ve izlemek ile görevlidir.

Araştırma Dairesi

- HER TÜRLÜ EKONOMİK, FİNANSAL VE AKADEMİK ARAŞTIRMALAR.
- Kurul karar organı veya Kurul Başkanlığınca istenen veya Kurul'un yetki alanına giren konularda ekonomik araştırmalar yapmak;
- Ekonomik gelişmeleri değerlendirerek Kurul birimlerine bilgi sunmak;
- Mali piyasalardaki gelişmeleri izleyip bu konularda araştırmalar yaparak strateji ve karar oluşum sürecine yardımcı olmak;
- Yapılan veya yapılacak düzenlemelerin olası etkilerini değerlendirmek ve geleceğe yönelik önerilerde bulunmak amacıyla simülasyon çalışmaları yapmak;

Muhasebe Standartları Dairesi

- SERMAYE PİYASASINDA GEÇERLİ OLAN MUHASEBE KURALLARI, BAĞIMSIZ DENETİM KURULUŞLARI
- Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi ortaklıklar ile sermaye piyasası kurum ve kuruluşlarının mali tablo ve raporları ile ilgili genel ve özel nitelikte muhasebe standartlarının tesbitine yönelik olarak ilgili dairelerle koordinasyonu sağlamak ve bu yönde çalışmalar yapmak;

Hukuk İşleri Dairesi

- HUKUKİ DANIŞMANLIK VE DAVA TAKİBİ
- Başkanlığa ve diğer hizmet birimlerine hukuki danışma hizmeti yapmak; Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi ortaklıkların ve sermaye piyasası kurum ve kuruluşlarının Kurul'a yaptıkları başvurulara ve bu ortaklıklarda yapılan denetleme faaliyeti sonuçlarına ilişkin olarak hukuki konularda gereken incelemeleri yapmak ve görüş bildirmek;

Piyasa Gözetim ve Denetim Dairesi

- **Fonksiyonu ve ismi deęiřtirilen Daire**BORSADA MANİPÜLASYON VAKALIRINI I ORTAYA ÇIKARMAK
- **Piyasa Gözetim ve Denetim Dairesi**
 - Daha önce Piyasa Gözetim ve Düzenleme Dairesi olan dairenin adı ve fonksiyonlarında değişikliğe gidilmiştir.
 - Borsaların ve takas ve saklama kurumlarının düzenlenmesi fonksiyonu Aracılık Faaliyetleri Dairesi'ne devredilmiştir.
 - Yeni dairenin fonksiyonu ise borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören sermaye piyasası araçlarında meydana gelen olağandışı fiyat ve miktar hareketleri ile piyasa bozucu faaliyetleri izlemek, incelemek ve denetlemektir.

SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN GÖREVLERİ

Sermaye Piyasası Kurulu'nun Görevleri

- Sermaye piyasalarının işleyiş kurallarını belirlemek,
- Piyasadan fon kullanan şirketlerin belli kurallara uygun olarak en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak,
- Sermaye piyasasına yatırım yapan tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarını korumak,
- Piyasaların adil ve etkin çalışmasını sağlamaktır.
- Kurul bu hedeflere Kanun, yönetmelik ve tebliğlerle düzenlemeler yaparak, piyasaların gözetim ve denetimini sağlayarak ulaşmaya çalışmaktadır.

SPK'nın Düzenlemeleri

Kurul'un sermaye piyasası ile ilgili yaptığı düzenlemeler Tebliğ olarak Resmi Gazetede yayınlanır.

Kurul,

- Kendi gözetimi altındaki piyasalardaki işlemlerle ilgili,
- Görev alanındaki işlerin kurallarının tanımlanması ile ilgili düzenlemeler yapmakla yetkilendirilmiştir.

Şirketlerle İlgili Yetkiler

- Yerli veya yabancı şirketlerin menkul kıymetleri ülkemizde halka arz olunacaksa Kurul kaydına alınması zorunludur. Menkul kıymetin Kurul kaydına alınabilmesi için şirketlerin gerekli belgelerle Kurula başvurmaları, yatırımcıyı bilgilendirmek için hazırlanan izahnamenin Kurulca onaylanması gerekir.

İzin ve Yetkilendirme

Sermaye piyasası faaliyetinde bulunacak kurumların Kuruldan izin almaları zorunlu olup, bu çerçevede ;

- Yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları,
- Gayrimenkul yatırım ortaklıkları,
- Portföy yönetim şirketleri, yatırım danışmanlığı şirketleri,
- Aracı kurumlar,
- Derecelendirme şirketleri,
- Genel finans ortaklıkları,
- Bağımsız denetleme kuruluşları,
- Risk sermayesi yatırım fonu ve ortaklıklarının

Gözetim

Sermaye piyasası ile ilgili bütün uygulamalarda menkul kıymet yatırımcısına zarar verecek davranışların incelenmesi ve denetimi de Kurul tarafından yerine getirilmektedir.

- Borsalardaki fiyat hareketliliği,
- Kamuya açıklanmamış bilgiler kullanılarak yapılan işlemler (içerden öğrenenlerin ticareti),
- Kanuna aykırı olarak zamanında yapılamayan kamunun bilgilendirilmesine yönelik açıklamalar,
- Hisse senetleri fiyatları üzerinde manipülasyon yapılması veya yanıltıcı veya yanlış bilgiler yayılması,
- Kurul düzenlemelerine aykırı uygulamalara girişilmesi,
- Sermaye Piyasası Kanunu ihlalleri: yetkisiz halka arzlar, yanlış mali tablo açıklanması gibi.

Denetim

- Kurul Başkanı herhangi bir anda denetleme başlatılmasını isteyebilir. Genellikle bir denetim piyasa gözetimi sonucunda ortaya çıkan konularda veya şirket aktivitelerinin takibi sonucunda veya şikayetler sonucunda başlatılır.
 - Bir yaptırım koyabilir,
 - Konuyu kapatabilir,
 - Konuyu kanuni takibat yapılmak üzere mahkemeye verebilir,
 - Uyarıda bulunabilir.

İşbirliği

Kamu Otoriteleri İle İşbirliği

- Kurul görevlerinin yerine getirilmesinde bakanlıklardan, resmi ve özel kuruluşlardan görüş ve bilgi isteyebilir. İlgili kurumlar istenilen bilgileri, Kanun gereği vermek zorundadırlar. Kurul'un da görevi gereği uğraştığı konularda başka mercileri ilgilendiren sorunlara rastlaması durumunda konuyu ilgili mercilere iletme yükümlülüğü vardır.

Uluslararası İşbirliği

- Kurul, sermaye piyasasında düzenleyici ve denetleyici kamu otoritelerini bir araya getiren Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü'ne (IOSCO) üye bulunmaktadır. Ayrıca İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) ve Dünya Bankası (Worldbank) gibi uluslararası kuruluşlar ile yabancı ülke yetkilileri ve kurumlarıyla da ilişki ve işbirliği içinde bulunarak faaliyetlerini yürütmektedir.

İki Taraflı İşbirliği

- Kurul diğer ülkelerdeki sermaye piyasalarında düzenleme ve denetme yetkisine sahip otoritelerle işbirliği ve bilgi paylaşımına yönelik ikili anlaşmalar yapmaktadır. Mevcut durumda 23 ülke ile anlaşma bulunmaktadır.

SPK ile İlişkili Kuruluşlar

– İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)

– İstanbul Altın Borsası (İAB)

– Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş. (VOB)

– Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK)

– Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (TAKASBANK)

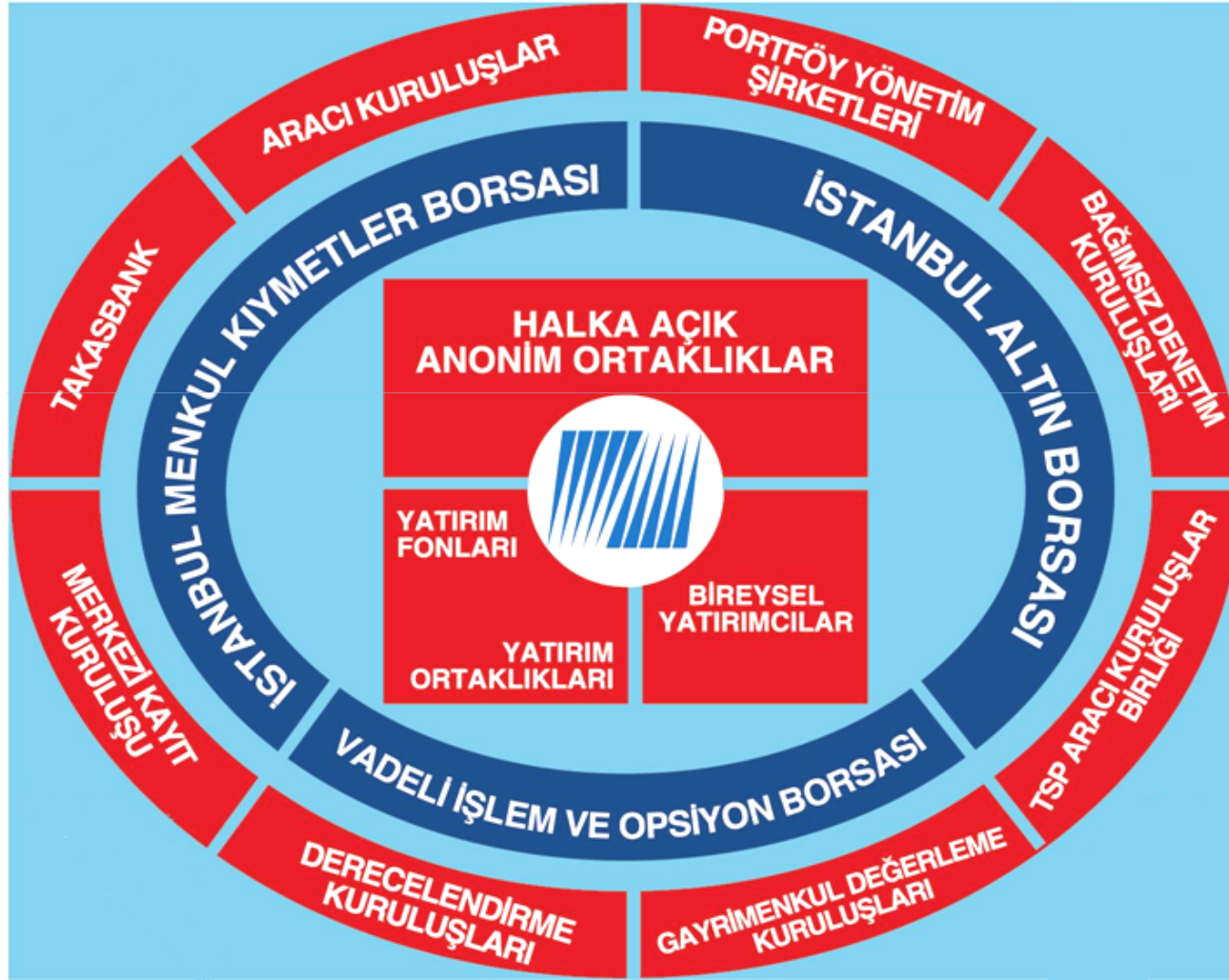

– Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB)

SPK'nın Faaliyet Alanı

İMKB

- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında 91 sayılı KHK uyarınca kurulmuş, yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanan ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun gözetim ve denetimi altında olan tüzel kişiliği haiz bir kamu kurumudur.
- Ülkemizdeki tek menkul kıymetler borsasıdır.
- İMKB 1985 yılı Aralık ayında faaliyete geçmiştir.
- Bir kamu kurumu olarak örgütlenmiştir.

İMKB

- İMKB Piyasaları üç ana grupta teşkilatlanmıştır:

Hisse Senetleri Piyasası

Çok farklı endüstriyel sektörlerden halka açık şirketlerin işlem gördüğü İMKB Hisse Senetleri Piyasası, yerli ve yabancı yatırımcılar için likit, şeffaf ve güvenli yatırım ortamı sağlamaktadır.

Tahvil ve Bono Piyasası

Tahvil ve Bono Piyasası hem kesin alım-satım işlemleri hem de repo-ters repo işlemleri için tek organize piyasadır.

Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası

Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası'nda Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından ihraç edilen ve Borsa kotunda bulunan dış borçlanma araçları ("Eurotahvil") işlem görmektedir.

İMKB

- İMKB Hisse Senetleri Piyasası'nda farklı sektörlerden şirketlerin hisse senetleri ve rüçhan hakkı kuponları işlem görmektedir.
- Hisse Senetleri Piyasası'nda işlemler elektronik alım-satım sistemi aracılığıyla fiyat ve zaman önceliği kuralı baz alınarak “Çoklu Fiyat-Sürekli Müzayede” esaslarına göre otomatik olarak gerçekleşmektedir. İşlemler biri sabah diğeri öğleden sonra olmak üzere iki ayrı seansta yapılmaktadır. Sabah birinci seansın başında Tek Fiyat Sistemine göre “Açılış Seansı” düzenlenmektedir.
- İMKB üyeleri yatırımcılardan elektronik olarak topladıkları emirleri uzaktan erişim ağı üzerinden İMKB'ye göndermektedirler. Buna ilave olarak, üye temsilcileri, alıcı ve satıcıların emirlerini İMKB'de ve üye merkez ofislerinde bulunan işlem terminalleri aracılığı ile Elektronik Alım-Satım Sistemi'ne girebilmektedirler.

İMKB

- HİSSE SENETLERİ PİYASASI

Birinci Ulusal Pazar

İkinci Ulusal Pazar

Yeni Ekonomi Pazarı

Toptan Satışlar Pazarı

İMKB

- Tahvil ve Bono Piyasası'nda işlemler aşağıdaki pazarlarda gerçekleşmektedir.

Kesin Alım Satım Pazarı

- Kesin Alım Satım Pazarı, ikinci el sabit getirili menkul kıymet işlemlerinin organize ve şeffaf bir piyasada işlem görmelerini sağlamakta ve likiditelerini artırmaktadır.

Repo - Ters Repo Pazarı

- Dünyadaki sayılı organize repo pazarlarından biri olan Repo-Ters Repo Pazarı sabit getirili menkul kıymetlerin geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alımını organize piyasa koşulları içinde güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamaktadır.

İMKB

- Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası bünyesinde faaliyet gösteren Uluslararası Tahvil Pazarı'nda Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından ihraç edilen ve Borsa kotunda bulunan dış borçlanma araçları (“Eurotahvil”) işlem görmektedir.

İAB

- 26 Temmuz 1995 tarihinde faaliyete geçen İstanbul Altın Borsası'nda standart, standart dışı, cevherden üretim altın, gümüş ve platin üzerine spot işlemlerin yapıldığı
- Kıymetli Madenler Piyasası ile
- ödünç ve sertifika işlemlerinin yapıldığı Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası bulunmaktadır.

VOBAŞ

- 4 şubat 2005’de işlemlere başlamıştır.
- Vadeli işlem borsasında futures olarak adlandırılan vadeli kontratlar işlem görmektedir.
- Halihazırda işlem gören kontratlar şunlardır:
 - İMKB-30
 - İMKB-100
 - TL Dolar
 - TL euro
 - Faiz (DİBS) (91 ve 365 günlük Hazine Bonoları ve Gösterge DİBS)
 - Emtia (pamuk, buğday, altın)
- Piyasada ağırlıklı olarak İMKB-30 kontratları işlem görmektedir.
- 2008 yılında 208 milyar TL’lik işlem gerçekleşmiştir. İşlem hacminin yüzde 90’ı hisse senedi kontratlarında, yüzde 9’u ise döviz kontratlarında gerçekleşmiştir.

GELİŞEN İŞLETMELER PİYASASI (GİP)

- Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler başta olmak üzere işletmelerin sermaye piyasalarından fon sağlamaları amacıyla, 52 banka ve aracı kurum ile TOBB, KOSGEB ve TSPAKB'nin ortaklığı ile Aralık 2005'te kurulmuştur. Ancak mevcut durum itibariyle GİP'in faaliyete geçişi ile ilgili çalışmalar İMKB bünyesinde devam ettirilmektedir.

TAKASBANK

- İMKB ile 2005 yılı Şubat ayında faaliyete geçen Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası (VOBAŞ) nezdindeki piyasaların tümünün takas işlemleri Takasbank tarafından sonuçlandırılmakta, bu kapsamda Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. ile aracı kuruluşlara fiziksel saklama hizmeti sunulmaktadır.
- **Menkul kıymet kredisi ve ödünç pay senedi piyasası** gibi hizmet ve uygulamaları ile aracı kuruluşlara nakit ve menkul kıymet finansman imkanı sunan Takasbank, işletmekte olduğu **para piyasası** ile aracı kurum ve bankalar arasındaki para alış verişlerinin şeffaf, güvenilir ve sağlıklı bir yapıda gerçekleşmesini sağlamaktadır.
- Takasbank'ın bir diğer merkezi fonksiyonu ise, "Ulusal Numaralandırma Kuruluşu" olarak, Türkiye'de ihraç edilen menkul kıymetlere uluslararası standartlarda tanımlama numarası olan ISIN (International Securities Identification Number) tahsisi yapmaktır.

MKK

- Sermaye Piyasası Kurulu tarafından hazırlanan ana sözleşmesinin, 26.9.2001 Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanması ile Merkezi Kayıt Kuruluşu kurulmuştur. Kadrosunun 01.06.2002 tarihinden itibaren oluşturulmaya başlamasıyla MKK faaliyete geçmiştir.
- Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun iki ana fonksiyonu bulunmaktadır. İlki Türkiye'de ihraç edilmiş kaydi sermaye piyasası araçları için merkezi saklama kurumu faaliyetlerini yürütmektir. İkinci işlevi ise; tüzel kişiliği bulunan Yatırımcıları Koruma Fonu'nu temsil ve idare etmektir. Bu görevler, Sermaye Piyasası Kanunu ile sadece Merkezi Kayıt Kuruluşu'na verilmiştir.
- Özel hukuk tüzel kişisidir.
- 2005 yılında faaliyete geçerek hisse senetleri, yatırım fonu katılma belgeleri, özel sektör tahvilleri ve finansman bonoları kaydileştirilmiştir.

TSPAKB

- Yurtdışında özdüzenleyici (self regulatory organizations) olarak adlandırılan muadillerine paralel olarak kurulmuştur.
- Kamu kurumu niteliğinde özdüzenleyici bir meslek kuruluşu olarak Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliği Nisan 2001 tarihinde faaliyete geçmiştir.
- Birliğin amaçları aşağıdaki gibidir:
 - Sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişmesini,
 - Birlik üyelerinin dayanışma, gerekli özen ve disiplin içerisinde çalışmalarını,
 - Haksız rekabetin önlenmesini,
 - Mesleki konularda üyelerin aydınlatılmasını sağlamaktır
- Birlik aracı kuruluşlar sektörü ve çalışanları ile düzenleyici kuruluş olan SPK arasında köprü görevi görmektedir. Bunun dışında diğer ilgili kamu kurumları nezdinde de sektör temsil edilmektedir.
- Lisanslama sınavları hariç Sermaye piyasasında çalışanların lisanslama ve sicil işlemleri Birlik tarafından gerçekleştirilmektedir.

PIYASA VERİLERİ

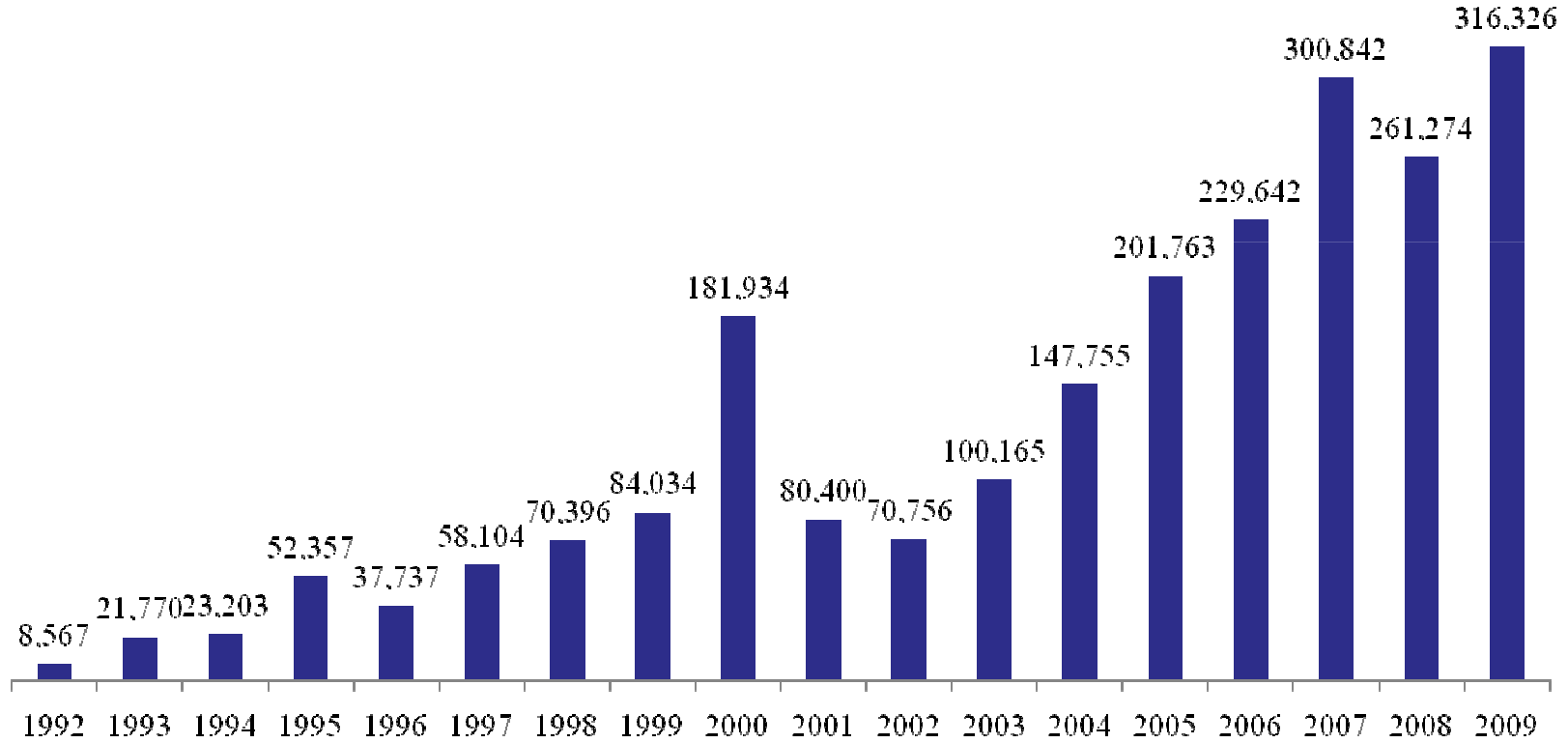

Türk Finans Sistemi

(Eylül 2009)	Milyar TL	%
Bankalar	798.4	87.5
Finansal kiralama şirketleri	14.6	1.6
Faktoring şirketleri	9	1.0
Tüketici finansmanı şirketleri	4.5	0.5
Varlık yönetimi şirketleri	0.4	0.0
Sigorta şirketleri	30.6	3.4
Emeklilik şirketleri	14.9	1.6
Menkul kıymet aracı kurumları	4.9	0.5
Menkul kıymet yatırım ortaklıkları	0.7	0.1
Menkul kıymet yatırım fonları	29.8	3.3
Gayrimenkul yatırım ortaklıkları	4.3	0.5
Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları	0.1	0.0
	912.2	100.0

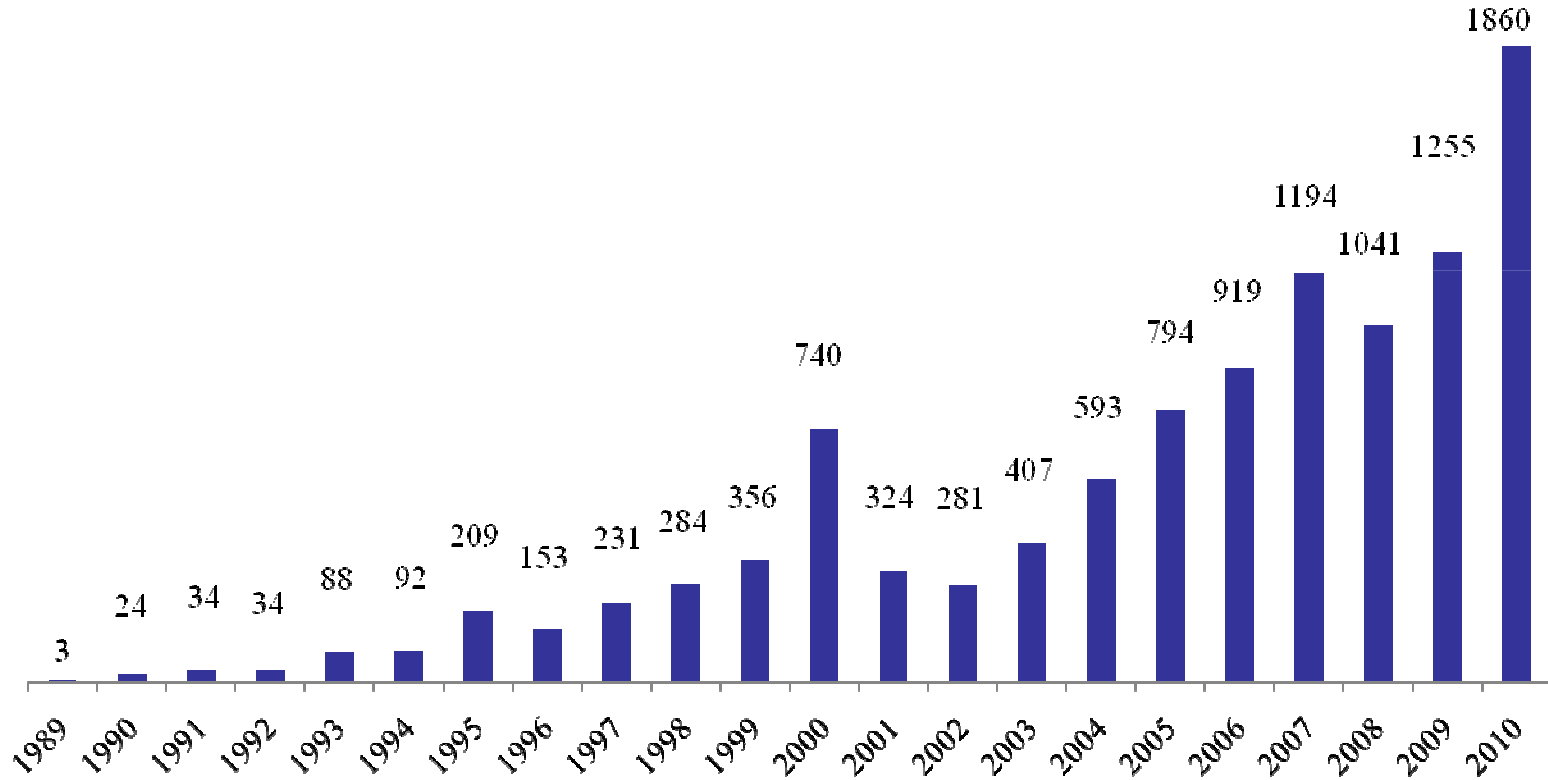

İMKB Toplam İşlem Hacmi (Milyon Dolar)

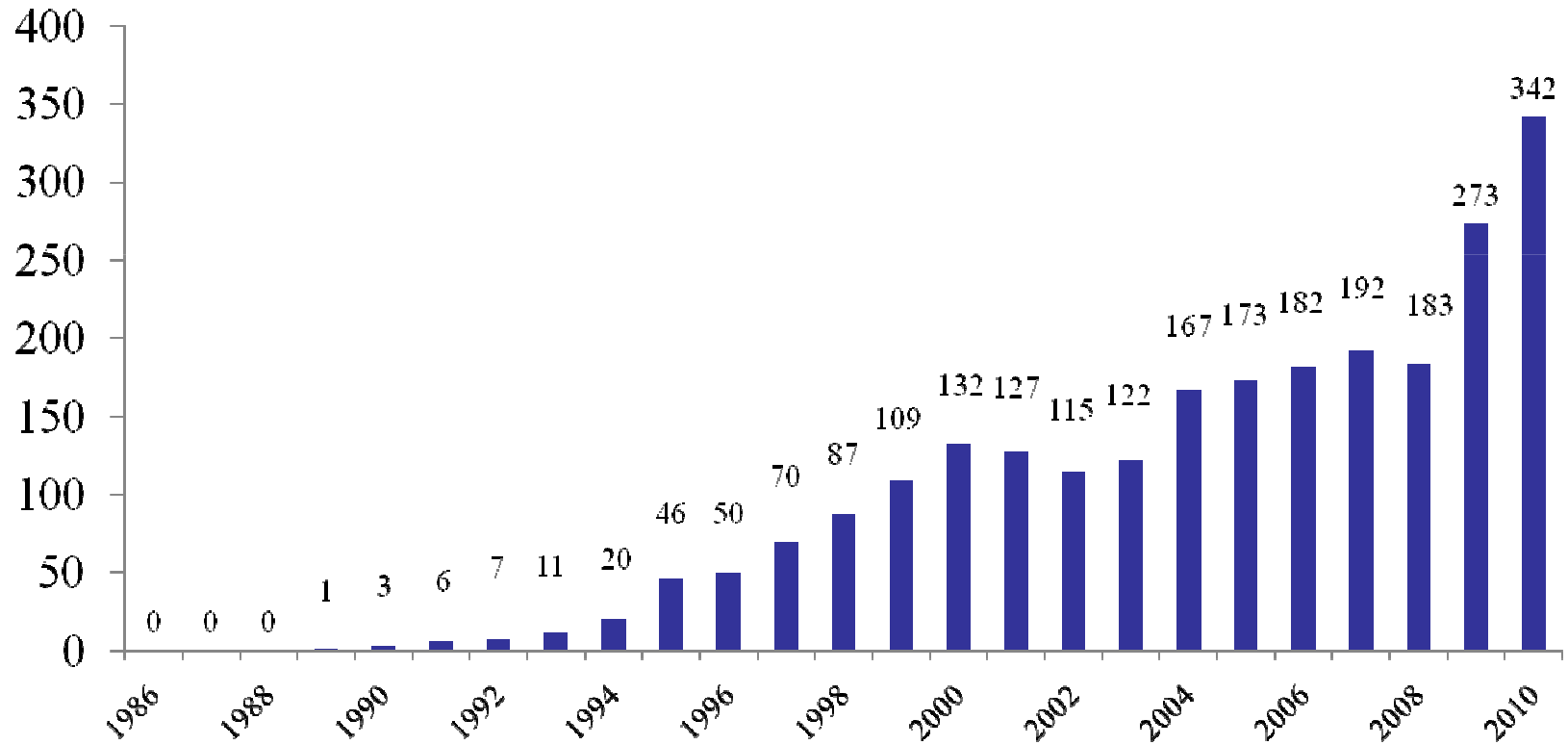

İMKB Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon Dolar)

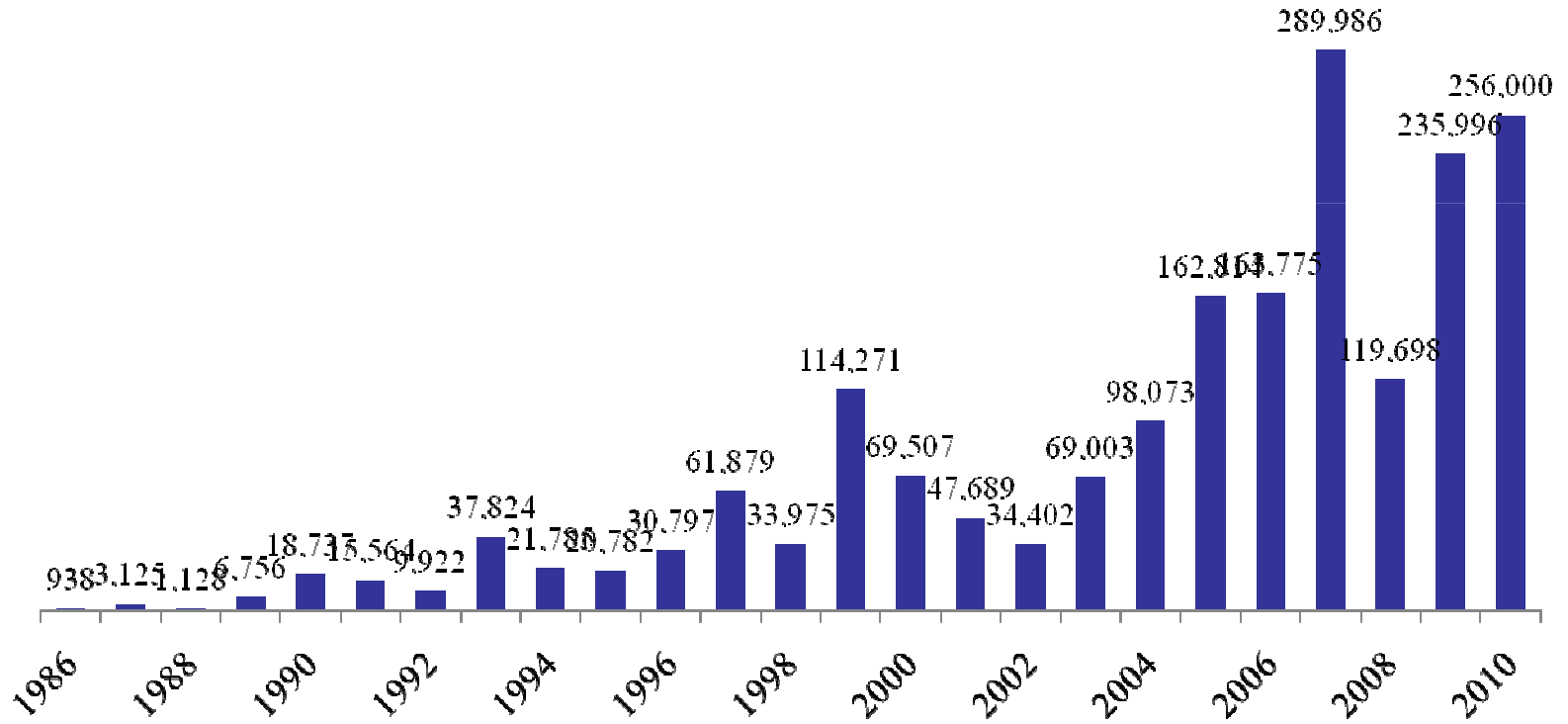

İMKB Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Bin adet)

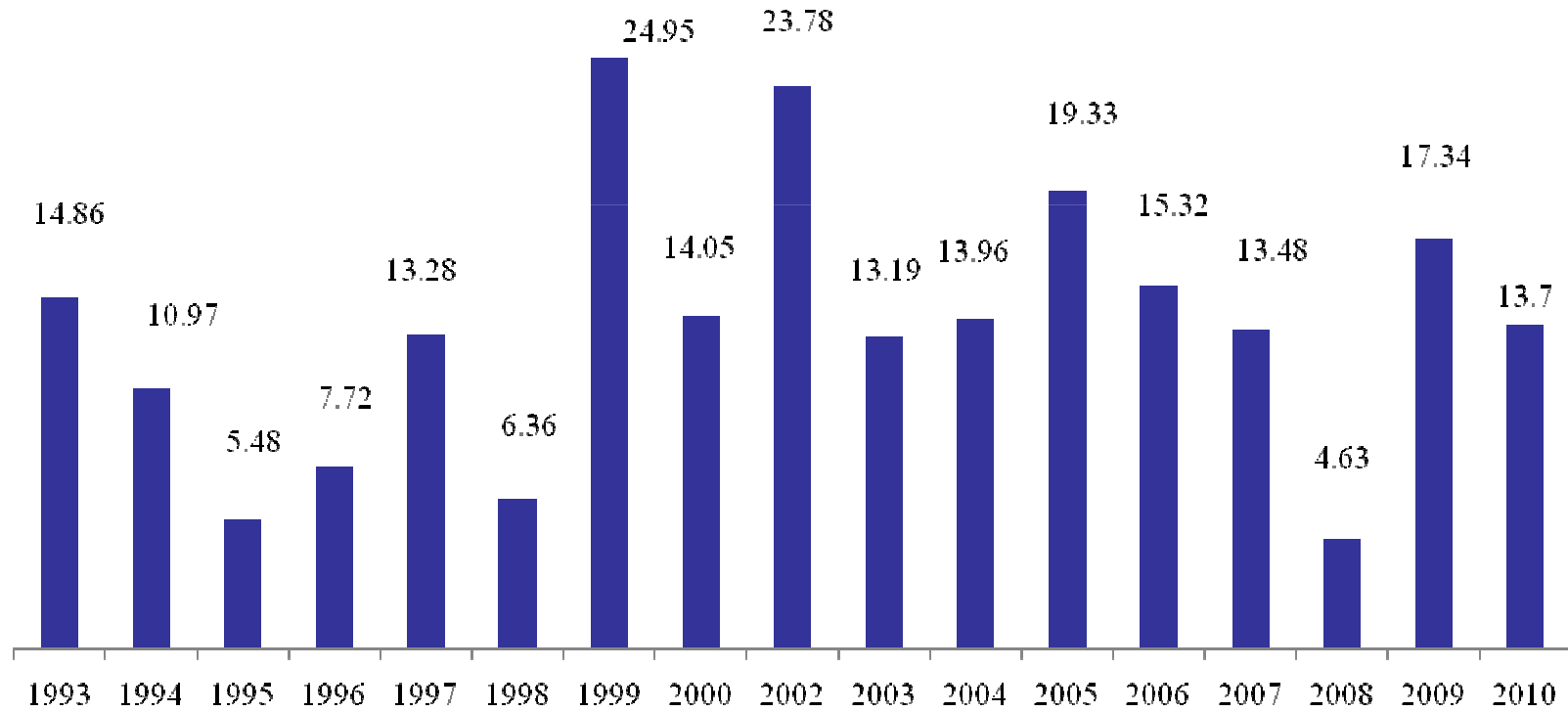

İMKB Piyasa Kapilizasyonu (Milyon Dolar)

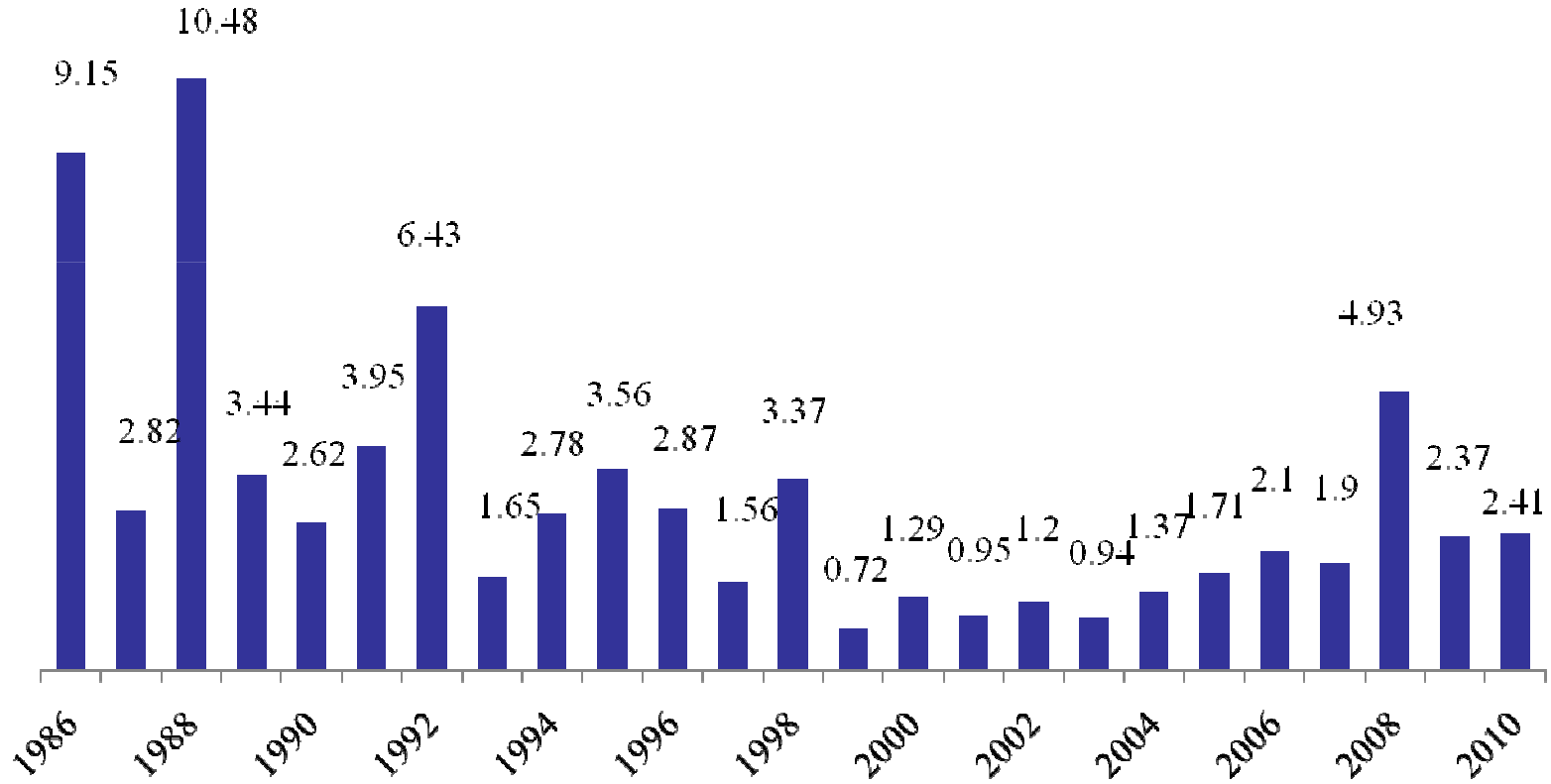

Fiyat Kazanç Oranı (\$)

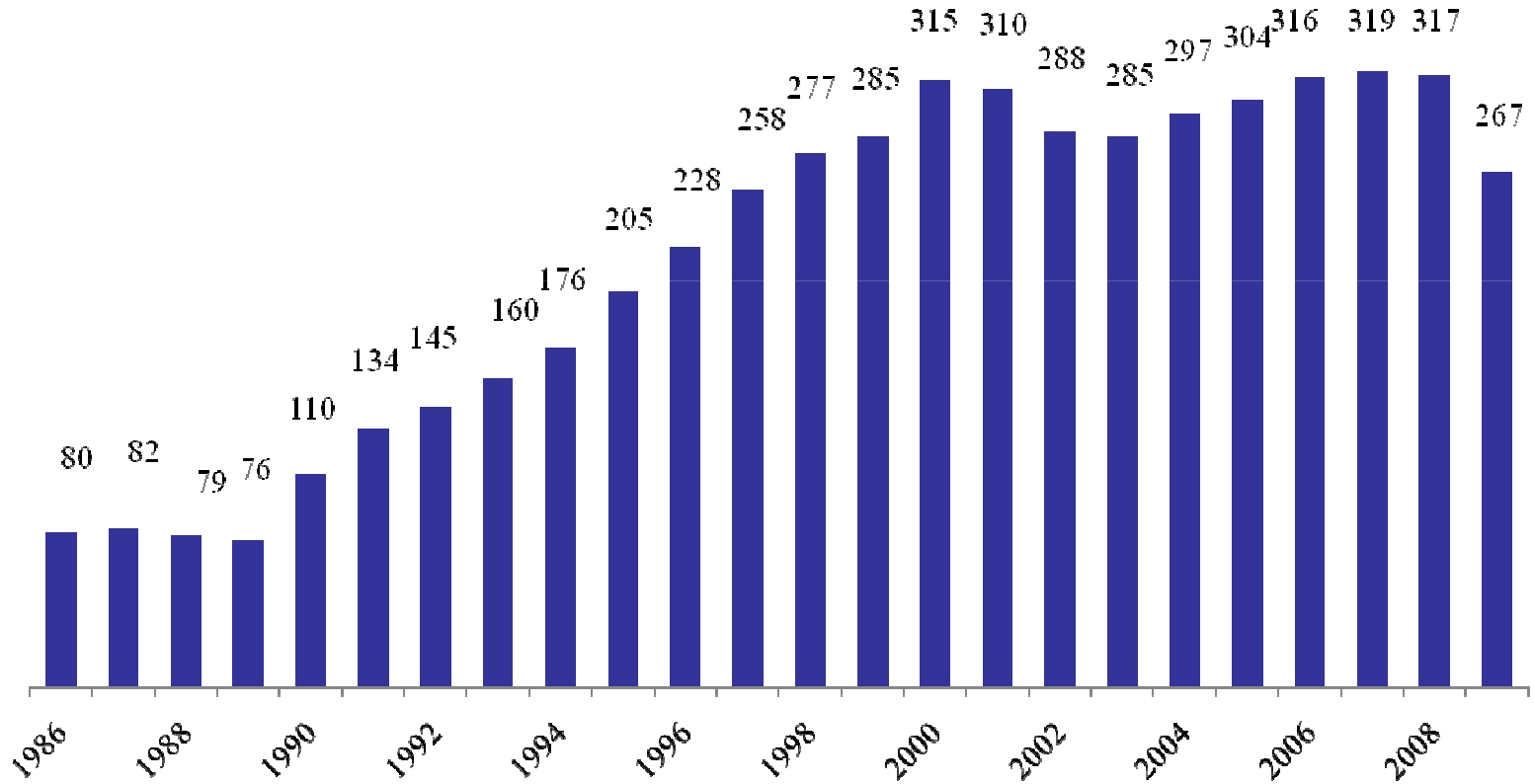

Temettü Verimi

Borsada İşlem Gören Şirket Sayısı

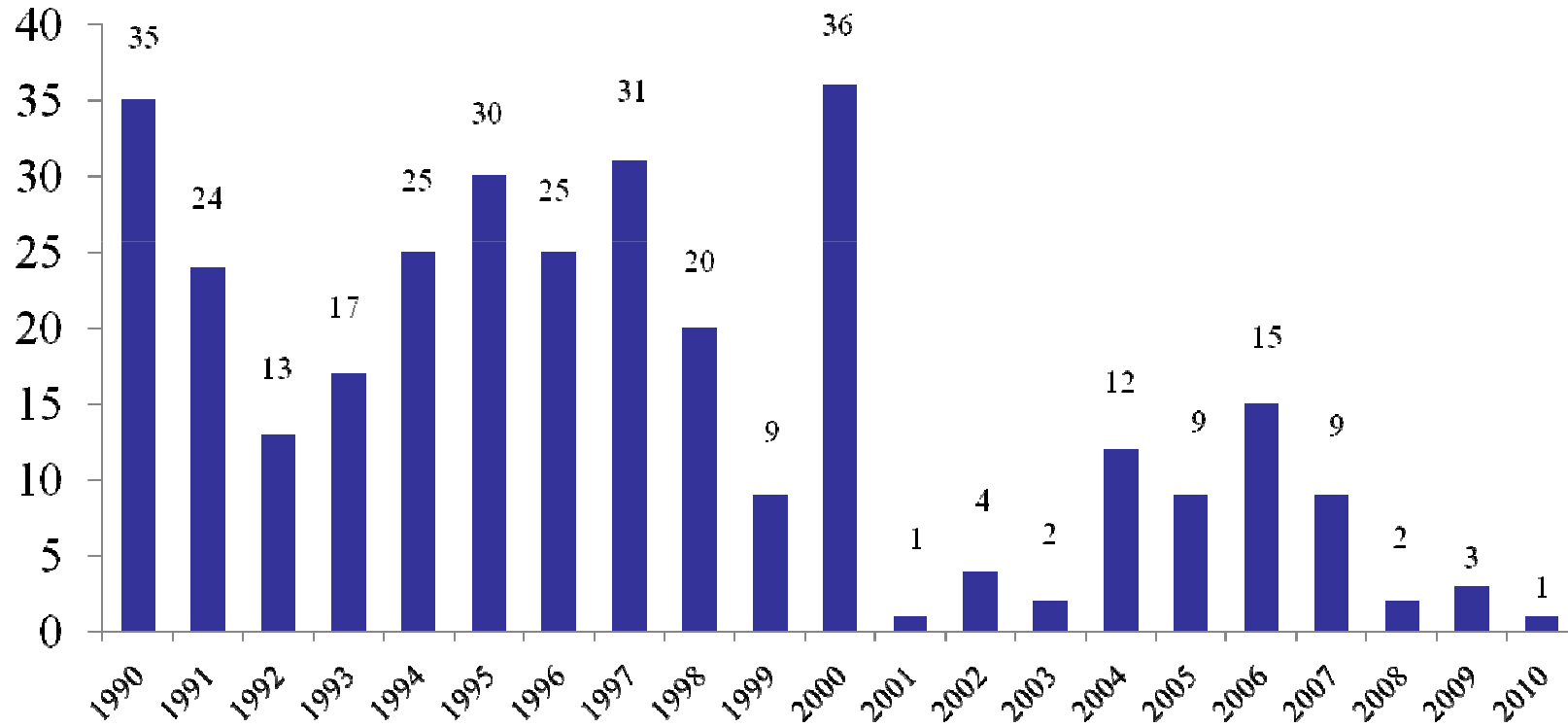
Yabancıların İMKB'deki Payı

Yabancı Payı

Halka Arzlar

İNSAN KAYNAKLARI

İnsan kaynakları

SPK PERSONEL SAYISI	
Başkan ve Üyeler	7
Üst Yönetim	29
Meslek Personeli (Uzman-Uzman Yrd)	258
Bilgi İşlem Personeli	24
İdari Personel	168
TOPLAM	486

Meslek Personeli

- SPK Meslek Personeli; mesleğin gerektirdiği nitelikleri taşıyan, giriş ve yeterlik sınavlarında başarı sağlayan uzman ve uzman yardımcılarını kapsamaktadır.
- Kurul'un ana faaliyetleri, mesleğe özel yarışma sınavı ile giren meslek personeli eliyle yürütülmektedir.
- Yardımcılık Dönemi ve Uzmanlığa Atanma; Yarışma sınavları ile seçilen adaylar, üç yıllık bir yardımcılık döneminden sonra yeterlik sınavına tabi tutulmakta ve bu sınavı başaranlar Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanı veya Sermaye Piyasası Kurulu Uzman Hukukçusu unvanını kazanmaktadırlar.

Meslek Personeli

- Sermaye Piyasası Kurulu meslek personeli ve yardımcıları, ihraççılar, sermaye piyasası kurumları, bunların iştirak ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden Sermaye Piyasası Kanunu ve diğer kanunların sermaye piyasasına ilişkin hükümleriyle ilgili görecekları bilgileri istemeye, bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini ve sair bilgi ihtiva eden vasıtalarını incelemeye ve bunların örneklerini almaya, işlem ve hesaplarını denetlemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, gerekli tutanakları düzenlemeye yetkilidir.
- Ayrıca görevlendirilen meslek personeli, istenecek defter, evrak, dosya, kayıt ve diğer belgelerin ibraz veya teslim edilmemesi halinde, mahkeme kararı çerçevesinde ihraççılar, sermaye piyasası kurumları, bunların iştirak ve kuruluşları nezdinde arama yapabilir.

Meslek Personeli

- Açılan Giriş Sınavında başarı göstererek Meslek Personel Yardımcılığına atanan adaylar en az üç yıllık bir yardımcılık dönemi geçirirler.
- Kurul tarafından hazırlanan genel ve özel yetiştirme programları ile meslek personel yardımcılarının en iyi biçimde yetiştirilmesi sağlanır.
- Tanıtma ve Hazırlama Dönemi
- Giriş Sınavında başarılı olan adaylar için yaklaşık altı ay süren Hizmet İçi Eğitim Programı düzenlenir. Adayların topluca katıldığı program, üniversite öğrenim üyeleri ile kıdemli meslek mensupları ve diğer uzman kişiler arasından oluşturulan eğitmenler tarafından yürütülür.

Meslek Personeli

- Uygulamalı Eğitim Dönemi (Refakat Çalışmaları)
- Meslek Personel Yardımcılarının eğitiminde önemli bir yer tutan refakat çalışmaları, ilgili Daire Başkanlarının sorumluluğu altında, bilgi birikimine ve deneyime sahip kıdemli meslek personelinin gözetiminde yürütülür. 18 aydan az olmamak üzere programlanacak bu dönemde, bir yandan teorik eğitim sürdürülürken aynı zamanda adayların, inceleme ve araştırma çalışmalarında fiilen görev alarak mesleki uygulamayı öğrenmeleri sağlanır
- Başlıbaşına İnceleme Dönemi
- İlk iki dönem çalışmalarını başarı ile bitiren ve yeterlikleri saptanan meslek personeli yardımcılara, başlıbaşına inceleme ve araştırma yaparak rapor düzenleme yetkisi verilebilir. Bu dönemde de yerinde inceleme ve denetim programlarının yanısıra meslek içi kurs ve seminerlere devam edilir. Yetki alan Meslek Personel Yardımcılarına, yeterlik sınavına kadar geçecek olan dönemde daha önce edindikleri bilgi ve deneyimleri kullanma, inceleme sürecini kendi inisiyatifleriyle planlama ve uygulama olanağı sağlanır.

Meslek Personeli

- Kendilerine başlıbaşına inceleme ve araştırma yaparak rapor düzenleme yetkisi verilen uzman yardımcılarını söz konusu yetkinin verildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde üç alternatifli olarak belirleyecekleri yeterlik etüdü konularını Daire Başkanlarına sunarlar ve içerik olarak bilginin yoğun bir şekilde işlendiği ve bilimsel kurallara uygun bir şekilde etüt hazırlarlar.
- Yeterlik Sınavı
- Meslek Personel Yardımcıları, üç yıl sonunda yazılı ve sözlü aşamalardan oluşan yeterlik sınavına tabi tutulurlar.
- Uzman yardımcılarını yeterlik sınavı konuları aşağıda verilmiştir:
- Mesleki Teknik, Mesleki Mevzuat, Muhasebe (Şirketler muhasebesi, mali tahlil, revizyon ve kontrol teknikleri) ,Diğer Konular (vergi kanunları ve meslekle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili diğer mevzuat ve konular)
- Yeterlik sınavında başarılı olanlar, Kurul Karar Organınca meslek personeli olarak atanırlar.

Meslek Personeli Giriş Sınavı

- Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS),
- Giriş Sınavı;
- - Yazılı Mesleki Sınav
- - Sözlü Sınav

şeklinde iki aşamalı olarak yapılır.

Meslek Personeli Giriş Sınavı

- Sermaye Piyasası Kurulu uzman yardımcılığı ve uzman hukukçu yardımcılığı giriş yarışma sınavına katılabilmek için;
- KPSS'de başarılı olmak,
- Türk vatandaşı olmak,
- Görevin gerektirdiği ahlak ve karakter niteliklerini taşımak,
- Kamu haklarından yasaklı olmamak,
- Taksirli suçlar hariç, ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veyahut affedilmiş olsalar bile devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, irtikap, ihtilas, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı bir fiilden dolayı hapis cezasından hükümlü bulunmamak,
- Sınavın açıldığı yılın Ocak ayı başında 30 yaşını doldurmamış olmak,
- Devamlı olarak görev yapmasına engel olabilecek vücut veya akıl hastalığı ve vücut sakatlığı ile özürlü bulunmamak,
- Askerlikle ilişkisi bulunmamak (Sınavı kazanan adaylardan istenir. Sınavı kazanan adaylar askerlikle ilişkisi bulunmadığına ilişkin belgeyi getirmedikleri takdirde sınava giriş koşullarını yerine getirmemiş olmaları nedeniyle işe başlatılmazlar),
- Diğer bir kuruluşa zorunlu hizmet yükümlülüğü bulunmamak veya bu yükümlülüğe ilişkin borcunu ödemeyi kabul etmiş olmak,

Meslek Personeli Giriş Sınavı

- Uzman Yardımcılığı için başvuranların;
 - a) Siyasal Bilgiler Fakültesi (Uluslararası İlişkiler, Kamu Yönetimi, İktisat, Maliye, İşletme, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ve varsa diğer bölümlerinden), İktisat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İşletme Fakültesi veya Yönetim Bilimleri Fakültelerinden,
 - b) İktisadi ve Ticari Bilimler Akademilerinin (Fakültelerinin) sosyal bilimler eğitimi veren bölümlerinden,
 - c) Üniversite, fakülte ve yüksek okulların en az 4 yıllık eğitim veren aşağıda sayılan bölümlerinden;
 - İstatistik, İstatistik ve Bilgisayar Bilimleri, Bankacılık, Bankacılık ve Finans, Bankacılık ve Sigortacılık,
 - Sermaye Piyasası, Sigortacılık, Sigortacılık ve Risk Yönetimi, Aktüerya, Aktüerya Bilimleri, Uluslararası Ticaret, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik, Muhasebe, Muhasebe Bilgi Sistemleri, Muhasebe ve Finansal Yönetim, Yönetim Bilişim Sistemleri, İşletme Bilgi Yönetimi, Endüstri Mühendisliği,
 - d) Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Muhasebe ve Finansman Eğitimi Bölümünden,
- veya yukarıda (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde sayılanlara denk olduğu yetkili makamlarca kabul edilen yabancı fakülte veya yüksekokullardan mezun olmak,

Meslek Personeli Giriş Sınavı

- Sağlık durumlarının yurdun her yerinde ve her türlü iklim ve yolculuk koşullarında görev yapmaya elverişli olduğunu, tam teşekküllü resmi bir hastanenin sağlık kurulu raporu ile belgelendirmiş olmak (kazananlardan istenir),
- Sermaye Piyasası Kanunu ve diğer mali yasalara göre suç sayılan bir eylem dolayısıyla aleyhine verilmiş bir hüküm bulunmamak,
- Giriş işlemleri dolayısıyla gerçeğe aykırı bilgi ve belgeler vermemek, beyanda bulunmamak,
- Daha önce bulunduğu görevlerde olumsuz sicil ve mütalaa almamış olmak,
- Haklı bir nedene dayanmaksızın mali gücünden fazla borçlu bulunmamak, gerekir.
- Kurul'da iki kez giriş sınavına girip de başarı sağlayamayanlar üçüncü bir sınava alınmazlar.

Meslek Personeli Giriş Sınavı

- Uzman Yardımcısı:
- KPSS'de başarılı olan uzman yardımcısı adaylarının sınavları aşağıdaki gruplara giren konulardan yapılır:
- İKTİSAT : Makro ve Mikro İktisat, Para, Banka, Dış Ticaret, Planlama, İşletme İktisadı,
- HUKUK : Ticaret Hukuku, Borçlar Hukuku, Medeni Hukuk, İcra ve İflas Hukuku, Ceza Hukukunun Genel Esasları,
- MALİYE : Kamu Gelirleri, Kamu Harcamaları, Bütçe, Kamu Kredisi, Maliye Politikası,
- MUHASEBE : Genel Muhasebe, Mali Tahlil,
- GENEL MATEMATİK, İSTATİSTİK VE TİCARİ HESAP : Genel Bilgiler,
- YABANCI DİL.
- Bu gruptaki her sınav konusu için 10 üzerinden değerlendirme yapılır. Bu grupların herbirinden en az yarısı kadar not alınması ve alınan notlar toplamının 40'dan aşağı olmaması zorunludur.

Meslek Personeli Giriş Sınavı

- Sözlü Sınav
- Sınavın son aşaması olan sözlü bölümüne, yazılı sınavda başarılı olanlar çağrılır.
- Sözlü sınavda başarı gösterenler yazılı ve sözlü aşama sınav notları toplamına göre derecelendirilir. Toplamın eşit olması halinde yazılı sınavdaki yabancı dil notu yüksek olanlar tercih edilir.
- Kurul tarafından açılacak sınavlara katılma koşulları, sınavın şekli, konuları, değerlendirilmesi, sınav tarih ve yerleri, başvuru belgeleri ve şekli gibi konularda kesinlik kazanmış ayrıntılı bilgiler, sınavlardan önce Kurul tarafından yapılan ilanlarda ve Sınav Broşürlerinde yer alır.
- Kurul, yukarıda belirtilen gruplara giren konularda çıkarmalar ve/veya ilaveler yapabilir. Sınav konuları, Kurulun Sınav Broşürlerinde belirtilir.

Staj Olanakları

- Kurulumuzda staja başvuracakların, üniversitelerin üçüncü veya dördüncü sınıfında okuyan öğrenciler ile stajın açıldığı aydan geriye doğru son eğitim/öğretim döneminde mezun olan kişiler başvurabilir.
- Siyasal Bilgiler Fakültesi (Uluslararası İlişkiler, Kamu Yönetimi, İktisat, Maliye, İşletme, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ve varsa diğer bölümleri),
- İktisat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İşletme Fakültesi veya Yönetim Bilimleri Fakültesi,
- İktisadi ve Ticari Bilimler Akademilerinin (Fakültelerinin) sosyal bilimler eğitimi veren bölümleri,
- Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Muhasebe ve Finansman Eğitimi Bölümü.
- Üniversite, fakülte ve yüksek okulların en az 4 yıllık eğitim veren aşağıda sayılan bölümleri;
- **İstatistik, İstatistik ve Bilgisayar Bilimleri**, Bankacılık, Bankacılık ve Finans, Bankacılık ve Sigortacılık, Sermaye Piyasası, **Sigortacılık, Sigortacılık ve Risk Yönetimi**, **Aktüerya, Aktüerya Bilimleri**, Uluslararası Ticaret, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik, Muhasebe, Muhasebe Bilgi Sistemleri, Muhasebe ve Finansal Yönetim, Yönetim Bilişim Sistemleri, İşletme Bilgi Yönetimi, Endüstri Mühendisliği, Ekonometri, İşletme Bilgi Yönetimi, Kamu Yönetimi

Staj Olanakları

- Stajlar yılda iki kez Şubat ve Temmuz aylarında gerçekleştirilmektedir.
- Staj programında sabah ve öğleden sonra grubu olmak üzere ders anlatımı olarak düzenlenmektedir. İmkan ölçüsünde ve ihtiyaç duyulduğunda ders anlatımı dışında Kurulun meslek dairelerinde uygulama imkanı verilecektir.
- Stajla ilgilenenlerin SPK'nın web sitesini birkaç ay öncesinden izlemeye başlamaları durumunda, stajla ilgili açıklamaları izleyerek gerekli başvuruları yapmaları gerekmektedir .

TEŞEKKÜRLER...

Barbaros YALÇINER - SPK Başkanını
E-Posta: barbaros.yalciner@spk.gov.tr

URL: www.spk.gov.tr
Telefon: +90 (312) 292 90 90
Faks: +90 (312) 292 90 00

